

Københavns Byret

DOM

Afsagt den 7. januar 2016 i sag nr. BS 32C-5707/2014 - BS 32C-5742/2014:

Klage fra
A m.fl.

over administrativt bestemt frihedsberøvelse

Sagens baggrund og parternes påstande

Disse sager, der af Københavns Politi er indbragt for retten den 24. november 2014, vedrører prøvelse af, hvorvidt Københavns Politi om aftenen/natten den 17.-18. oktober 2014 frihedsberøvede klagerne og i bekræftende fald om frihedsberøvelserne var lovlige.

Klagerne har nedlagt følgende påstande:

- 1) Sagerne fremmes til realitetsbehandling.
- 2) Københavns Politi skal anerkende, at frihedsberøvelsen af klagerne den 17./18. oktober 2014 var ulovlig, subsidiært at frihedsberøvelsen i det omfang retten måtte finde, at betingelserne for iværksættelsen heraf var opfyldt, var udstrakt længere end nødvendigt.
- 3) Københavns Politi tilpligtes at betale en erstatning til hver af klagerne udover den takstmæssige erstatning.

Københavns Politi har nedlagt følgende påstande:

Principalt
Afvisning.

Subsidiært
Frifindelse.

Mere subsidiært
Klagerne tilkendes takstmæssig erstatning på 2.500 kr. pr. person.

Oplysningerne i sagen

Om natten den 17./18. oktober 2014 forsamledes der på Amagertorv en større gruppe mennesker i en form for demonstration/happening rettet mod racisme under betegnelsen Reclaim the Streets.

Der er under sagen fremlagt Københavns Politis Handlingsforløbsrapport, ligesom der er afspillet videooptagelser fra Københavns Politi. Der er endvidere afspillet videooptagelse fra Local Eyes samt en videooptagelse optaget af en fuldmægtig hos en af klagernes advokater, der tilfældigvis var i området.

Der er enighed om, at Københavns Politi efter forinden at have etableret en sluse kl. 00.53 iværksatte et "optisk følge" fra Amagertorv/Østergade, og at følget blev ophævet omkring kl. 01.45.

Flere af klagerne har afgivet forklaringer under hovedforhandlingen. De resterende klager med undtagelse af ... og ... har afgivet skriftlige erklæringer/udtalelser i sagen. Der er mellem parterne enighed om at lægge til grund, at de af klagerne, der har afgivet skriftlige erklæringer/udtalelser har været til stede på Amagertorv og/eller i det efterfølgende optiske følge.

Forklaringer

Der er under sagen afgivet forklaring af B m.fl, vicepolitiinspektør Jens Jespersen, politikommisær Amir Rashid, ..., ..., ... og politikommisær Henrik Svejstrup.

... har til retsbogen afgivet følgende forklaring:

"... hun ikke var med til gadefesten på Amagertorv. Hun var med i følget derfra. Hun havde om aftenen været til koncert på Vesterbro. Hun ringede til din kæreste, der oplyste, at han var ved Storkespringvandet og var omringet af politiet. Hun og veninden tog mod Indre By for at finde kæresten og tage hjem med ham. Hendes kæreste havde forklaret, at der egentlig var stille og roligt. Ved Storkespringvandet var en gruppe mennesker blevet omringet af politiet. Hun stillede sig i en gruppe på omkring 20 personer uden for de omringede personer. Hun stod på hjørnet ved Pilestræde/Strøget. Hun stod og talte med nogle venner. Hun blev der, da hun gerne ville se, hvad der skete med kæresten. Hun ville ikke deltage eller være til gene for nogen. Efter at have stået der i noget tid, begyndte følget at gå. Hun blev selv på intet tidspunkt bedt om at gå. Af den gruppe hun selv stod i gik nogle stykker ned ad Pilestræde. Hun gik selv ned ad Strøget væk fra Storkespringvandet og stillede sig med ryggen mod butiksfacaderne. De forreste betjente gik bare forbi hende. Men pludselig skubbede en betjent hende ind i mængden. Hun blev meget forskrækket og begyndte at græde. Hun vendte sig om og spurgte en betjent, hvad de lavde. Hun sagde, at hun ikke havde noget at gøre med det der skete. Hun bad en anden betjent om at lukke hende ud fra mængden. Dette nægtede betjenten der sagde, at hun skulle blive i følget. Hun vedblev et langt stykke af vejen at være forrest i følget. Hun gik i venstre hjørne. Hun fik på et tidspunkt øje på sin kæreste. Hun valgte at blive i venstre hjørne. Hun syntes, at hendes reaktion var lidt pinlig. Kæresten gik mere inde i midten. De gik ned ad Strøget, og på et tidspunkt drejede de. Hun var meget skræmt og kan derfor ikke sige præcist, hvor de gik. Hun lagde mærke til, at flere personer undervejs blev hevet ind, ligesom som hun selv var blevet. Der var i gruppen også mænd i jakkesæt, der talte om en vild bytur. De havde tydeligvis ikke noget med hele at gøre. Hun spurgte en betjent en gang undervejs, om hun måtte gå, men det blev nægtet hende. Hun prøvede undervejs at få oplyst, hvor de var på vej hen, men det kunne betjenten ikke svare på. Hun spurgte ikke, hvorfor hun ikke måtte få lov til at gå, og ingen fortalte hende det. Fremme ved Dronning Louises Bro ville politiet presse alle ind på fortorvet. Der var en masse skubben og masen. Flere sagde til politiet, at de ikke kunne være på fortorvet. Ved Blågårdsgade fik de stadig ikke nogen beskeder fra politiet, men gruppen stoppede. Nogle begyndte at gå ned ad Blågårdsgade. Hun var meget i tvivl om, hvorvidt hun måtte gå. Hun trak selv ned ad Blågårdsgade og blev ikke stoppet af politiet. På Blågårds Plads fik hun kontakt til sin kæreste og tog derefter hjem."

B har til retsbogen afgivet følgende forklaring:

"... han var med til gadefesten. Han havde hørt om festen mundtligt på selve dagen. Han kom ind til Amagertorv omkring 22-tiden. Han lagde godt mærke til, at der var politi til stede. På Amagertorv stod han lidt ude i kanten og talte med kammerater. Han stod på hjørnet ved Illum/Louis Vuitton. Han bemærkede intet usædvanligt. Han så godt, at der blev kastet med fyrværkeri, men dette fandt han ikke usædvanligt. Han så ikke nogen kaste med glas eller flasker. Han havde ikke opfattelsen af, at man ikke måtte være der. Det foregik ganske fredeligt. Der var feststemning, og folk var fulde. Han fik ikke at vide fra politiet, at han ikke måtte være der. Han blev taget med i den gruppe, som politiet kredsede ind. Han blev opmærksom på, at han nok skulle til at smutte, da politiet tog hjelme på. Der var ikke som sådan noget til selve festen, der gjorde ham utryk. Han fik "klappet lommer" af politiet henne ved Illum, hvor politiet slusede dem ind i en firkant. Han havde flere gange spurgt, om han måtte forlade stedet, men det fik han ikke lov til. Han fik ingen begrundelse herfor og fik heller ikke at vide, hvor længe han skulle blive. De fik at vide, at de ville blive ført tilbage til Nørrebro. Han var med på hele turen til Nørrebro. På et tidspunkt bad de forreste betjente dem gå langsommere, mens de bagerste betjente bad dem gå hurtigere. Efterkom de ikke, fik de slag med knipler. På grund af sin højde kunne han se henover de fleste og kunne derved se, at der både forrest og bagerst blev slået med knipler. Han var selv blevet ramt over hånden med en knippel ved Illum. Da de gik mod Nørrebro, gik han i midten. Ved Blågårdsgade blev der lukket op i politiets kæder. Han gik derfra hen i en kiosk og tog derfra hjem."

... har til retsbogen afgivet følgende forklaring:

"... han kom til Amagertorv umiddelbart før kl. 22. Der var en festlig stemning, og de fleste var i godt humør. Han lagde ikke meget mærke til politiet, som han forventede blot holdt opsyn. På Amagertorv stod han ved Storkepringvandet. Han hørte et par flasker blive knust men tænkte ikke nærmere over det. Han så ikke kast med glas eller flasker. Han hørte fyrværkeri men så det ikke. Han hørte ikke politiet råbe, at der blev kastet. Han hørte ikke opfordringer fra politiet om at gå. Han spurgte på et tidspunkt politiet, om han måtte gå men fik nej. Han kunne ikke få oplyst, om han var anholdt. Han blev visiteret, inden han blev lukket ind i den firkant, som politiet havde etableret ved Illum. Han kunne ikke få oplyst, hvorfor han ikke måtte gå derfra. Han hørte fra politiet, at de ville blive skubbet mod Nørrebro. Han forsøgte flere gange undervejs til Nørrebro at gå derfra og nåede en enkelt gang ca. 100 meter væk, hvorefter en civil politibil stoppede ham. Han blev visiteret og derefter skubbet tilbage af politiet. Ved Blågårdsgade begyndte politiet at trække sig tilbage igen i retning mod Indre By. Han tog derefter hjem for at sove."

... har til retsbogen afgivet følgende forklaring:

"... at han var 19 år på tidspunktet for gadefesten. Han arbejder på nuværende tidspunkt som handicaphjælper og bor med sin mor på Frederiksberg. Han hørte fra nogle venner, at der var fest. Han fik også via Facebook oplysninger om festen. Det var første gang, at han prøvede denne type fest. Da han kom til Amagertorv, var der folk der dansede. Han kom nok dertil ved 22-tiden. Han havde drukket én øl inden han kom derind. Han bemærkede, at der var nogle få maskerede personer, der gemte sig iblandt folk. Der stod blandt andet nogle ved Louis Vuitton. Disse personer bar sort tøj og var maskede til op over næsen. Han så på et tidspunkt et romerlys blive kastet ud fra disse personer. Han så også, at personer fra denne gruppe "skød" med laser mod politiet. Han tror ikke, at politiet klart har kunnet adskille denne gruppe fra andre, men enkeltvis adskilte personerne sig fra de øvrige deltagere. Han blev også

visiteret, inden han blev lukket ind i politiets firkant ved Illum. Han blev af politiet ikke spurgt, om han havde lavet ballade, hvilket han heller ikke havde. Han fik af nogle kammerater og ikke af politiet at vide, at de ville blive ført til Nørrebro. Han kunne ikke høre politiets megafon. Han blev skubbet af politiet, så han faldt og slog hånden. Politiet optrådte voldsomt og lejlighedsvis aggressivt. Han fik af politiet både besked på at skynde sig frem samt det modsatte. Det var meget kaotisk.

Det er korrekt, at der blev kastet i romerlys i retning af politiet, men han mener ikke, at de ramte tæt på politiet. Han så kun ét romerlys blive kastet. Han husker ikke at have hørt flasker blive knust. Han så ikke nogen lave grafitti. Når han har skrevet, at han troede politiet var til stede på grund af hærværk i form af grafitti, skyldes det alene hans fordomme. Folk larmede, men han ved ikke, om det var derfor, at han ikke kunne høre politiets megafon. Han hørte et slagråb "politikontrol skaber vold" eller lignende. Disse råb kom fra den bagerste fjerdedel af gruppen, da de gik mod Nørrebro. Folk reagerede forskelligt over for politiet, nogle stillede sig med front mod politiet, andre undveg. Folk gjorde for det meste, hvad der blev sagt. Enkelte råbte meget højt."

A har til retsbogen afgivet følgende forklaring:

"... hun læser medicin. Hun fik kendskab til festen gennem venner. Det var ret spontant, at hun tog derind. Hun var til festen ca. halvanden time, inden de blev omkranset af politiet. Under festen husker hun, at der var en god stemning, hvor folk dansede. Det hele virkede meget stille og roligt. Hun havde i starten blot en fornemmelse af, at politiet var til stede. Hun husker, at hun på et tidspunkt hørte, at politiet ville have folk til at gå. Hun gik selv i retning mod Kongens Nytorv. Der kom en del politi, som "indkapslede" folk og skubbede til dem. De kom igennem en slags sluse imellem to politivogne, hvor hun blev løseligt visiteret. Det var lidt voldsomt. Hun blev bedt om at oplyse navn og personnummer. Hun kom derefter ind i yderligere en politiafspærring, hvor de stod en times tid, hvorefter politiet begyndte at føre dem mod Nørrebro. Hun kunne undervejs ikke slippe derfra. Hun blev skubbet og truet af politiet. Det var meget tydeligt, at man ikke kunne komme væk, og at man var lukket inde."

... har til retsbogen afgivet følgende forklaring:

"... han var sammen med sin bror til gadefesten. Han havde hørt om festen på samme måde som sin bror. Den dukkede op på Facebook nogle timer inden. Festen havde et budskab - antifascisme. Stemningen var god. Han var ikke særlig beruset. På Amagertorv stod han på den nordlige side af Storkepringvandet. Han hørte et enkelt kanonslag og så et enkelt romerlys. Det blev en stressende situation, da politiet begyndte at råbe. Han kunne ikke høre, hvad de råbte, men opfattede det truende. Inden politiet lavede slusen, havde politiet skubbet dem op ad Strøget. Politiet bad ham og 15-20 andre om at sætte sig ned. Han blev selv skubbet ned og hevet op igen. Politiet bad dem to-tre gange om at sætte sig ned og rejse sig op. Han kom også ind igennem slusen. Han hørte hunde, og det virkede meget ubehageligt. På vej mod Nørrebro oplevede han undervejs, at en person med krykker blev tvunget med. Folk fik ikke mulighed for at tisse undervejs. Han fik selv at vide, at hvis han tisede, ville han blive anholdt. Der var mange, der klagede herover."

... har til retsbogen afgivet følgende forklaring:

"... hun studerer filosofi. Hun hørte om festen via Facebook et par timer før. Hun kom sammen med nogle veninder. Stemningen var god, og de dansede. Festens budskab var

antiracisme/antifascisme. På et tidspunkt skulle hun og to veninder på toilettet. De fandt et toilet på en café. Inden hun gik ind på caféen, befandt hun sig mellem Illum og Storkespringvandet. Hun så eller hørte ikke noget blive kastet og så heller ikke fyrværkeri. Der gik 15-20 minutter på caféen, hvor der var mange mennesker. Da de kom tilbage, var pladsen ryddet. Alle festdeltagerne var trængt sammen på Strøget. Hun forsøgte at komme i kontakt med sine venner. Det gik op for hende, at en veninde på krykker var tilbageholdt af politiet i gruppen. Hun forsøgte at få svar fra politiet på, hvad der var sket, og hvorfor folk blev tilbageholdt. Hun fik forskellige svar fra politiet, der ønskede at hun skulle gå. Hun gik rundt på pladsen, mens hun telefonisk forsøgte at få fat på sin veninde med krykkerne. Imens hun forsøgte at få fat i veninden, begyndte politiet at genne folk ned ad Strøget. Hun og en veninde prøvede at følge mængden for at få fat i veninden med krykkerne. De var ikke selv fanget af politiet på dette tidspunkt. Et par betjente skubbede på et tidspunkt hende og veninden ind i gruppen. Hun blev skubbet så hårdt, at hun faldt ned, hvilket affødte en kraftig reaktion fra mængden. Hun blev hjulpet op og fulgte med mod Nørrebro. Hun fik ikke at vide, hvorfor hun blev skubbet ind i den gruppe, som politiet førte væk. Hun spurgte flere gange, om hun måtte komme ud, da hun ikke havde gjort noget. På et tidspunkt blev de klemt både tilbage og frem af politiet.

Når hun blandede sig, var det alene på grund af frygten for, hvad politiet kunne gøre ved hendes veninde med krykkerne. Når hun havde denne frygt, var det fordi hun havde oplevet andre blive anholdt og set folk blive slået."

Vicepolitiinspektør Jens Jespersen har til retsbogen afgivet følgende forklaring:

"... han var bagvagt den pågældende dag og blev indkaldt. Han sad i KSN (kommandostationen) på Politigården, hvorfra større operationer styres. Han var ikke selv på gaden. Baggrunden for at han blev indkaldt var, at politiet var blevet opmærksom på et opslag på Facebook om en gadefest. Cirka en time inden festen skulle starte, blev politiet klar over, at festen skulle holdes på Amagertorv, hvilket var en uheldig lokation set ud fra stedets geografi, herunder vejforløbet og antallet og karakteren af forretninger. Hans opgave var at gennemtænke, hvordan uvarslede hændelser kunne håndteres. Han aftalte med politikommissær Henrik Sveistrup, der var indsatsleder, at denne skulle forsøge at få festarrangørerne til at flytte festen. Han fik oplyst, at dette af arrangørerne blev afvist, og at det var blevet tilkendegivet fra deltagerne, at man ville sætte sig til modværge, hvis politiet ville tvinge dem væk. Dette var hans første indikation på, at noget kunne være under opsejling. Indledningsvis fik han opfattelsen af, at der var en rimelig god dialog mellem politiet og de forsamlede. Men der var alligevel hændelser, blandt andet kast med kanonslag, hvor Henrik Sveistrup blev ramt, der skærpede hans opmærksomhed. Han besluttede derfor, at alle med operative kompetencer skulle forblive på arbejde. Langsomt eskalerede festen. Han fik meldinger om, at der var flere og flere kast med pyroteknik. Han aktiverede derfor reserven, der blev sendt til området og underlagt Henrik Sveistrup. Som han husker det, blev opløbsformularen givet flere gange, første gang da indsatslederen havde tilstrækkelige styrker til rådighed. Dette regerede de forsamlede kraftigt på. Da det ikke lykkedes at få de forsamlede til at stoppe festen, begyndte han overvejelser over mulighederne. Han overvejede såkaldt diversion, altså at sprede mængden. Ved diversion benyttes den nødvendige magt, eksempelvis anvendelse af stave og hunde. Han valgte imidlertid - henset til den mængde af magt, som han måtte forvente ville være nødvendig sammenholdt med geografien - at flytte de forsamlede på en efter hans opfattelse magtmæssig mildere måde ved at samle dem og føre dem samlet ud af byen. Han drøftede med politikommissær Amir Rashid og Henrik Sveistrup, at gruppen skulle "slippes" hurtigst muligt. Der var forud for, at de kom til Nørrebro et forsøg

på at slippe gruppen, men dette lykkedes ikke, idet gruppen i et vist omfang genoptog den tidligere adfærd. Derfor blev gruppen ført ud over Dronning Louises Bro og først sluppet derefter.

Udspurgt af advokat Dahlager forklarede vidnet, at han ikke husker, om han fra start var bekendt med, at der var tale om en demonstration. Der var ikke anmeldt en demonstration. Han opfattede det således, at da politiet på stedet kl. 00.10 forsøgte at give opløbsformularen, kom der en modreaktion fra de forsamlede. Det i handlingsforløbsrapporten under kl. 00.10 angivne om iværksætte var givetvis at "bokse forsamlingen inde", herunder at visitere. Han ved ikke, om der ved visitationerne blev fundet genstande på de visiterede. Som han husker det, aftalte han med indsatslederen, at de skulle have identiteten på de personer, som de ved visitationerne fratog genstande. Andre personer skulle de ikke sikre identiteten på. Som han husker det, var der for de forsamlede ikke mulighed for at forlade stedet efter beslutningen om at bokse forsamlingen inde, idet forsamlingen som han husker det havde fået opløbsformularen og dermed tidligere fået mulighed for at forlade stedet. Han sikrede ikke, at man foretog en sortering af de personer, der blev samlet i "firkanten" efter slusen. Henrik Sveistrup anvendte vistnok megafon. Som han husker det, havde de afstemt ruten hele vejen ud til Nørrebro. Han kan ikke huske, hvilken form for uorden, der opstod undervejs til Nørrebro, da de undervejs forsøgte at slippe følget. Når man går i optisk følge, er det ikke muligt for de forsamlede at komme ud af følget. Dette får man først mulighed for, når der åbnes op for det optiske følge."

Politikommisær Amir Rashid har til retsbogen afgivet følgende forklaring:

"... han skulle overtage nattevaten. Han blev sendt til Amagertorv omkring kl. 23. Han var Delta 11-02. Han fik oplyst, at der var samlet folk fra det autonome miljø, og at forsamlingen ikke ville efterkomme politiets anvisninger. Da han kom derned, mødtes han med Henrik Sveistrup, der havde kommandoen. Ved Storke-springvandet var en helt del mennesker forsamlet. Der var både folk, der så ud som om de skulle i byen, samt folk fra det autonome miljø. Mens de stod og drøftede situationen, blev der skudt med laser og kastet med flasker. Der blev kastet både fra de forreste personer og personer midt i forsamlingen. Han aftalte med Sveistrup, at de ville opfordre forsamlingen til at forlade stedet. Sveistrup oplyste da, at dette tidligere var forsøgt, og at politiet havde fået besked på, at forsamlingen ville sætte sig til modværge. De havde på daværende tidspunkt ikke styrker nok. De aftalte at afvente vagtholdet, hvorefter de ville lave en sluse og dernæst følge de forsamlede ud fra Indre By. Som han husker det, havde Henrik Sveistrup foreslået forsamlingen et andet sted at holde festen. Henrik Sveistrup forsøgte vist nok endnu engang, hvorefter de havde aftalt herefter at komme med opløbsformularen. Han kan ikke huske, om han nåede at fremsætte opløbsformularen fuldt ud på grund af mængdens reaktion. Der er ikke nogen der kan have troet, at de ikke skulle forføje sig. Visitationen ved slusen var ikke grundig. Baggrunden for en hurtig visitation var blandt andet, at der var hærværk i gang mod butiksvinduer og klatring på stiladser. Som han huker det, fandt de ikke noget på dem de visiterede, men de fandt efterladte effekter. Dem der blev "bokset inde" var han ikke i tvivl om havde andel i kastene og den øvrige uro, hvilket i øvrigt også viste sig, da de slap gruppen på Dronning Louises Bro. Da forsamlingen var visiteret og samlet, genkendte de personer, der tidligere havde kastet effekter. En kvinde blev i den forbindelse anholdt. Han genkendte en yderligere person, som de forsøgte at anholde, men dette blev opgivet. Han gav ordre til at trække stavene. Det blev aftalt med KSN, at forsamlingen ikke kunne forblive i Indre By, men at forsamlingen skulle føres til Nørrebro. De forsøgte fra begge sider af forsamlingen at fortælle forsamlingen, hvad der skulle ske. Som han husker det, begyndte forsamlingen at larme kraftigt, da de

forsøgte dette. Forsamlingen fulgte ikke stille med, og han beordrede vistnok et par gange stavene trukket. Der var også flere, der satte sig ned undervejs og nægtede at gå med. Der var flere maskerede undervejs. Henrik Sveistrup forsøgte undervejs at åbne lidt op for følget, hvilket på grund af uro måtte droppes. Ved Dronning Louises Bro satte de sig ind i bilerne og holdt sig lidt tilbage. Men der kom udfald fra forsamlingen i form af kast. De besluttede derfor at stige ud og gå med frem med forsamlingen igen. Han kan godt forestille sig, at nogle af de forsamlede på et tidspunkt er blevet bedt om at sætte sig ned. Han kan ikke genkende, at politiet forrest bremsede følget, men at der samtidig bagerst blev skubbet på, og at der i den forbindelse blev slået med knipler. Det er nødvendigt at holde en forsamling under optisk følge rimelig tæt. Han vil tro, at han og Henrik Sveistrup hver havde omkring 40 betjente under sig. Han overtog kommandoen ved Dronning Louises Bro.

Udspurgt at advokat Dahlager forklarede vidnet, at han ikke husker, om han anvendte megafon eller bilens højtaler ved opløbsformularen. Når han hører "personer fra det autonome miljø" tænker han umiddelbart på disse personers handlinger og politiske ståsted og til dels deres sorte beklædning. På Amagertorv var en stor forsamling på omkring 200 personer og yderligere personer rundt om denne. De forsamlede stod og drak, dansede og enkelte råbte skælsord. Fordelingen af autonome og almindeligt feststemte kan han ikke umiddelbart give et bud på. Da politiet begyndte at stille sig op, var der en del af de forsamlede, der gik. En større del forblev forsamlet, og det var disse de fokuserede på. Da forsamlingen var "bokset inde" var der ca. 150 personer. De besluttede ikke at sortere blandt denne gruppe og slippe nogen. Han vil tro, at der også var hundepatruljer til stede. Han har ikke umiddelbart kendskab til civilklædte betjente. Han har i hvert fald ikke haft civilklædte betjente under sin kommando. Det passer meget godt, at der var omkring 80 betjente i alt. Han vidste godt, da han kom til stede, at det ikke var en demonstration. Han var ikke umiddelbart klar over formålet med forsamlingen. Da han gav opløbsformularen, havde han Storkepringvandet på sin højre side. Henrik Sveistrup stod da i sidegaden og var klar til at gribe ind. Efter hans opfattelse var det på ingen måde umuligt at efterkomme opløbsformularen og forlade stedet. Der er ikke nogen der kan have troet, at de ikke skulle forføje sig.

Udspurgt af advokat Starch forklarede vidnet, at han ikke umiddelbart kan afvise, at personer undervejs i det optiske følge er blevet trukket ind i den gruppe, der var under optisk følge, men han husker ikke, om det var tilfældet. Han gik med sine styrker bagerst, og Henrik Sveistrup gik forrest. Der var kommunikation mellem dem."

... har til retsbogen afgivet følgende forklaring:

"... hun deltog i festen på Amagertorv. Hun husker ikke, hvordan hun fik besked om festen. Hun ankom rimelig hurtigt efter festen var startet ved 22-tiden. Stemningen var god. Hun opfattede ikke som sådan uro. Det var en almindelig gadefest, hvor folk drak og dansede. Der var meget politi, hvilket gav en noget presset stemning og irritation over politiets tilstedeværelse. Hun hørte et kanonslag, men hun så ingen kaste flasker/glas. Folk talte om, at det var irriterende, at politiet var der. Hun følte sig ikke selv provokeret af politiets tilstedeværelse, da hun tit oplever dette ved demonstrationer mod racisme og lignende. Hun så ingen, der var maskerede. Der var mange forskellige typer mennesker forsamlet, både folk, der ville feste, og mere politisk aktive. Hun er selv politisk aktiv på venstrefløj. Hun havde ikke opfattet, at der var sket noget, så hun blev overrasket, da politiet pludselig trak sammen mod dem. Hun opholdt sig på Illum-siden i forsamlingen. Det føltes som om politiet kom fra alle sider. Hun valgte at løbe ned ad Strøget og fandt sig pludselig omringet. Hun blev ikke visiteret eller fik "klappet lommer". Hun spurgte ikke, hvorfor de blev holdt sammen af

politiet. Hun husker ikke, om politiet bad dem gå på et tidspunkt. Hun husker ikke, at politiet klart meldte ud, at man skulle forlade stedet. Hun blev bare i gruppen, da politiet oplyste, at de ville blive fulgt til Nørrebro. Hun var med hele vejen til Nørrebro. Ved Gothersgade gik det pludseligt lidt vildt for sig. Hun så, at politiet trak flere tilfældige ind i følget, hvilket der blev reageret kraftigt på. De fik ikke oplyst, om de var sigtet for noget eller lignende. På Nørrebro fik de pludselig besked på, at de kunne gå. Hun lagde mærke til, at nogen i den forbindelse forsøgte at "køre en stemning op" igen som følge af utilfredshed med politiets handlinger. Folk begyndte at råbe lidt op."

... har til retsbogen afgivet følgende forklaring:

"... han hørte om festen via en sms fra en ven. Han kom til Amagertorv lidt over 22. Han deltog i hele festen. Han holdt sig tæt på en cykel, hvor musikanlægget var. Stemningen var i starten lidt trykket på grund af politiets tilstedeværelse. Han husker et eller to kanonslag og tilsvarende kast af flasker i løbet af festen, hvilket nok var omkring 30-40 minutter inden politiet rykkede ind. Han husker ikke at have set maskede personer. Han hørte ikke opløbsformularen, inden politiet rykkede frem. Han så politiet tage opstilling og trak sig derfor lidt ud i periferien af festen, ved Louis Vuitton forretningen ved Købmagergade. Han fik heller ikke på anden vis besked fra politiet om, at festen var slut. Folk blev trykket hen mod Illum, men han selv kom ikke med i den gruppe til at starte med. Han blev og observerede. Han gik ned og rundt af en sidegade, Store Kirkestræde, hvor der også stod politi. Da politiet fik øje på ham, løb de efter ham. Han havde ikke sagt noget til politiet. Han prøvede at forsvinde men blev "tacklet", så han faldt og slog sig ret meget. Han blev holdt op mod væggen hårdt og visiteret. Han blev derefter skubbet ind i den den firkant, politiet havde etableret ved restauranten Mama Rosa. Politiet ville ikke oplyse, hvad der foregik. Da han kom ind i gruppen, som politiet havde samlet, prøvede han at få information fra andre i gruppen. Han fik ingen information fra politiet, før de på et tidspunkt fik at vide, at de ville blive eskorteret til Nørrebro, men ikke præcis hvor. Han var med hele vejen til Nørrebro. I starten af Kongens Have opstod noget tumult. Han var ikke klar over optakten, men politiet blev noget voldsomme. Efter hans opfattelse blev tilfældige trukket ind i gruppen. En af hans venner blev af politiet skubbet ind i en rude, der smadrede. Han oplevede to gange at blive kaldt en "lille tøs" af politiet. Da de nåede til krydsset Nørrebrogade/Blågårdsgade, befandt han sig inde midt i gruppen. De stoppede pludselig med at gå, og politiet forsvandt, og folk begyndte at spredes. Han blev lige kort tid og talte med flere. Han tog derefter hjem."

... har til retsbogen afgivet følgende forklaring:

"... han deltog i festen. Han var blevet inviteret. Han kom til stede lidt over 22. Han var sammen med sin kæreste og en ven fra USA. Stemningen var god. Der var en bod, hvorfra der blev udskænket alkohol. På et tidspunkt så han gnister i luften og hørte et brag. Han så ikke, hvor det formodede kanonslag landede. Omkring midnat var der en gruppe på seks-syv personer, der stod ved siden af ham, der begyndte at kaste flasker mod politiet. Disse mennesker stod i retning mod Rådhuspladsen. Han og de øvrige omkring ham trak sig lidt væk fra denne gruppe, som han husker som maskerede og iført sort tøj. Han kan ikke helt huske, hvornår politiet begyndte at rykke frem. Han husker, at han bevægede sig mod Højbro Plads, hvor han spurgte en betjent, om de skulle gå væk. Betjenten sagde, at de ikke skulle gå væk men gå i retning mod Illum. Han tilkendegav, at han ikke havde lyst at blive på grund af flaskekast, men han fik at vide, at det skulle han. Han ville meget gerne væk derfra. På et tidspunkt fik han oplyst, at de skulle registreres. Politiet pressede alle i retning mod Kongens Nytorv. Der var to indkredsede grupper. Han kunne ikke få at vide, hvorfor de blev holdt

samlet. På et tidspunkt begyndte en betjent aggressivt at råbe, at de skulle sætte sig ned. Lidt efter råbte en anden betjent, at de skulle rejse sig igen. De blev herefter ledt igennem en slags sluse, hvor hans taske blev undersøgt af en betjent. Han husker endvidere, at han overfladisk blev visiteret. Der var mange mennesker samlet lige efter slusen, og pladsen var trang. En pige havde fået en form for angstanfald, og en anden havde fået det dårligt. Han husker ikke at have hørt, at de ville blive fulgt til Nørrebro. Han hørte alene, at de skulle ud at gå. Først undervejs fandt han ud af, at de skulle mod Nørrebro, hvilket var irriterende, da han havde sin cykel holdene ved Amagertorv og boede på Amager. Han fulgte selv politiets anvisninger, og det er hans indtryk, at alt gik rimelig stille og roligt. Da de kom til Blågårdsgade, rykkede politiet lidt ud til siden. Han og dem han var sammen med drejede ned af Ravnsborggade i retning mod søerne og tog hjem."

Kriminalkommissær Henrik Sveistrup har til retsbogen afgivet følgende forklaring:

"... han er ansat i Københavns Politi og var på arbejde den pågældende aften/nat. Han har været indsatsleder i ca. seks år. Han blev om aftenen sendt til Amagertorv. Han var "Delta 11-01". Han ankom til Amagertorv ca. kl. 21.45. Anledningen var, at der på Facebook havde været opslag om fest. Da han kom til Amagertorv, var der forsamlet en mindre gruppe mennesker, efter hans opfattelse tilhørende det autonome miljø. Han tog kontakt til gruppen, der oplyste, at de skulle holde en fest. Han foreholdt gruppen, at der ikke var givet tilladelse hertil, og han forespurgte, om de kunne flytte festen. Han havde spurgt efter en ansvarlig for arrangementet, og en mand trådte frem. Gruppen fastholdt at ville holde festen på Amagertorv. Repræsentanten for gruppen meddelte, at hvis politiet forsøgte at flytte dem, kunne de ikke stå inde for konsekvenserne. Han fik oplyst, at politiet burde tænke på Hyskenstræde-episoden. Han tænkte, at det kunne trække op til ballade og underrettede KSN. De prøvede at se tiden an. Gruppen spillede høj musik. Der blev tændt romerlys samt kastet med kanonslag. Han blev selv ramt heraf. Han genoptog dialogen med grupperepræsentanten, X, der ikke ville tage ansvaret for kastene og henviste til, at det var folk inde i gruppen, der havde kastet. Forsamlingen var nu blevet større. Han meddelte nu forsamlingen i megafon, at de skulle ophøre med at kaste. Da der var kommet tilstrækkelig med styrker, forsøgte de at give opløbsformularen. Hans kollega Amir Rashid nåede imidlertid kun af sige få ord, hvorefter der blev kastet massivt mod politiet. De besluttede derefter at trække sammen mod gruppen - "stemple" - og etablere en sluse og efterfølgende føre gruppen til Nørrebro. Det skete en mere løs visitation ved slusen, hvor han selv stod. Han så, at der var fire-fem personer, der uforvarent var kommet i klemme, idet disse personer tydeligvis ikke var en del af den forsamlede gruppe. Han lukkede disse personer ud. Han er overbevist om, at de personer, som de fik igennem slusen var de personer, der kastede og ikke efterkom anvisningerne. Da gruppen var samlet bag slusen oplyste han, at de nu ville trække stille og roligt mod Nørrebro. De forsøgte undervejs på Gothersgade at løsne op for det optiske følge, men de måtte lukke til igen, da der blev kastet mod dem fra Kongens Have. På den anden side af Dronning Louises Bro løsned de op for følget. I den forbindelse blev der på ny kastet intensivt mod dem fra forsamlingen. Han mener ikke, at der undervejs blev trukket personer ind i følget. Der var efter de var gået mod Nørrebro ro på Amagertorv. Beslutningen om optisk følge blev truffet sammen med Jens Jespersen. Han havde en logfører ved siden af sig hele tiden, hvilket muliggør, at han efterfølgende kan lave en ret præcis og detaljeret handlingsforløbsrapport som den fremlagte. Der kan godt have været kast, der ikke er anført i rapporten. Havde de kunnet give opløbsformularen og gruppen herefter var blevet opløst, havde de ikke etableret slusen, indkredset gruppen og ført dem til Nørrebro. De havde så i givet fald oprettet såkaldt sektorpatuljering for at monitorere eventuelle efterfølgende smågrupperinger.

Udspurgt af advokat Dahlager forklarede vidnet, at han udarbejdede handlingsforløbsrapporten, da han kom tilbage på stationen. De personer, han vurderede som tilhørende de autonome, vurderede han på baggrund af deres holdning om ikke at ville tage ansvar og ikke at ville efterkomme politiets anvisninger. Han går ud fra, at de i rapporten nævnte ca. 30 autonome, der var samlet ved byretten, tilsluttede sig gruppen på Amagertorv. De reagerede på kast omkring kl. 23 ved at bede forsamlingen høre op med at kaste. De gjorde ikke andet, da de endnu ikke havde tilstrækkelige styrker. De "slog til", da de var klar til det. Han så det som hele gruppen, der var en del af balladen, idet dem der ikke var involveret vel havde forladt området, da de blev bedt om det. Gruppen stod tæt sammen, og det var ikke muligt at se, hvem der kastede. De forsøgte ikke at pågribe de to personer, der kl. 23.39 kastede to nødblus. Dette var resultatet af taktiske overvejelser. Han kan ikke huske det præcise tidspunkt, hvor de besluttede at "stemple" og etablere slusen. Der var ingen af dem, der kom igennem slusen, der havde masker på. Men han har erfaring for, at dem der bærer masker hurtigt kan tage maskerne af og senere tage dem på igen. Det var frygten for hærværk, der begrundede det optiske følge. Han genkendte omkring 10 personer, der var kendt for hærværk."

Parternes synspunkter

Klagernes anbringender til støtte for de nedlagte påstande kan sammenfattes som anført i processkrift af 12. august 2015:

"...

ANBRINGENDER:

For sit vidt angår klagernes påstand 1 gøres det gældende, at der er tale om en frihedsberøvelse, allerede fordi klagerne mod deres egen vilje skulle forblive i politiets varetægt i en længere periode.

Begrebet frihedsberøvelse.

I forbindelse med indførelsen af politiloven udarbejdede Politikommissionen betænkning nr. 1410 fra 2002 om politilovgivning. Kommissionen overvejede i dette lovforberedende arbejde, om det af lovteksten burde fremgå direkte, at frihedsberøvelser alene kan finde sted rent undtagelsesvist. I den forbindelse udtalte kommissionen, jf. betænkningens side i 12, følgende om begrebet frihedsberøvelse:

“Frihedsberøvelse kan imidlertid dække over en lang række af indgreb lige fra meget kortvarige frihedsberøvelser på stedet til indbringelse på stationen og anbringelse i venterum. Frihedsberøvelse af en person kan i den forbindelse dække over situationer, der vel knapt nok af den pågældende opfattes som frihedsberøvelse, f.eks., hvis politiet af hensyn til en persons sikkerhed kortvarigt tilbageholder den pågældende med henblik på at holde ham væk fra et farligt sted, f.eks. i forbindelse med tumulter under afholdelse af sportsarrangementer.”

Denne definition af en frihedsberøvelse sammenholdt med, at det forvaltningsretlige proportionalitetsprincip begrænser brugen af frihedsberøvelser, medførte, at kommissionen ikke fandt det nødvendigt at fastsætte yderligere begrænsninger i muligheden for at foretage frihedsberøvelse.

Det må på denne baggrund lægges til grund, at begrebet frihedsberøvelse som anvendt i politiloven skal defineres forholdsvis bredt.

Også i Den Kommenterede Grundlov (Zahle, 2006, 2. udgave) findes en forholdsvis bred definition af begrebet frihedsberøvelse. Det fremgår således af side 443, at en frihedsberøvelse er karakteriseret ved, at den afskærer en person fra at forlade et givent sted eller område.

Jeg skal i øvrigt henvise til Rigsadvokatens meddelelse nr. 1/2014 vedrørende erstatning i henhold til retsplejelovens kapitel 93 a. Om takstmæssig erstatning for visitationer fremgår, at der som udgangspunkt ikke meddeles erstatning for kortvarige, resultatløse visitationer. Dette gælder også i tilfælde, hvor den person, indgrebet er rettet mod, ikke ved sin egen adfærd har givet anledning til indgrebet, samt i det tilfælde, hvor det fornødne mistanke-grundlag ikke har været til stede.

En undtagelse herfra er ifølge meddelelsen dog de tilfælde, hvor den resultatløse visitation har en varighed af over 10 minutter. Her udløser indgrebet en ret til erstatning efter taksten for frihedsberøvelse.

I forbindelse med erstatning for den resultatløse visitation er der således fastsat en tidsmæssig undergrænse på 10 minutter.

Endvidere skal der henvises til U2012.1439Ø, der omhandlede politiets frihedsberøvelser efter politilovens § 8 af bl.a. langt over 900 personer, der deltog i en demonstration under klimatområdet i København i 2009. Der var under sagen ikke rejst spørgsmål om, hvorvidt der var tale om en frihedsberøvelse, men det skal alligevel her påpeges, at Østre Landsret anså frihedsberøvelserne for iværksat allerede fra det tidspunkt, hvor de frihedsberøvede, grundet politiets afspærring, ikke kunne forlade området.

Som det fremgår af retsbogen af 18. november 2014 verserer der pt. ved Københavns Byret en lignende sag, under rettens sagsnummer BS7C-2777/2014-2799/2014. Sagen omhandler Københavns Politis tilbageholdelse og registrering den 10. maj 2014 af en gruppe personer ved Thorvaldsens Museum i København og eskortering ved "optisk følge" af gruppen til Tømmergade på Nørrebro. Ved tilkendegivelse af 20. februar 2015 fastslog retten, at Københavns Politis afvisningspåstand ikke kunne tages til følge, idet der var tale om en frihedsberøvelse. Lovligheden af frihedsberøvelsen er dermed omfattet af prøvelsesretten i retsplejelovens kap. 43 a.

Det gøres gældende, at klagerne i nærværende sag har været udsat for en frihedsberøvelse, og at frihedsberøvelsen fandt sted fra det tidspunkt, hvor Københavns Politi nægtede klagerne at forlade området ved Amagertorv, hvor klagerne blev tilbageholdt, visiteret og efterfølgende eskorteret af politiet til Nørrebro. Endvidere gøres det gældende, at politiet således forhindrede klagerne i at bevæge sig frit i en periode på ca. 2 timer frem til, at tilbageholdelsen ophørte på Nørrebrogade ved Blågårdsgade.

Det gøres således gældende, at Københavns Politis indgreb er en frihedsberøvelse, der er omfattet af prøvelsesretten i retsplejelovens kap. 43 a.

Hjemmel til indgrebet.

For så vidt angår klagerens påstand 2 gøres det overordnet set gældende, at frihedsberøvelserne er i strid med både politilovens §5, § 8 samt § 9 og Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 5.

Københavns Politi har gjort gældende, at der i den konkrete situation var tale om et opløb, jf. politilovens § 9.

Det gøres af klagerne gældende, at der ikke var tale om et opløb, og der var derfor ikke hjemmel til politiets i politilovens § 9.

Det fremgår af sagens materiale, at gadefesten startede omkring kl. 22. Der er således forløbet ca. 2 timer, før politiet iværksætter indgreb mod forsamlingen. Det må derfor lægges til grund, at der i hvert fald forud for politiets indgreb har været tale om en forsamling, der samlet set ikke havde karakter af et opløb.

Som det ligeledes fremgår af sagens materiale, er der fra kl. 22 til kl. 24 tale om en forsamling på et par hundrede mennesker som er samlet inden for et relativt afgrænset område. At enkelte personer foretager strafbare handlinger som at kaste flasker og kanonslag mod politiet, bør ikke føre til, at en ellers fredelig samling af mennesker anses for at udgøre et opløb, og at samtlige deltagere kan frihedsberøves.

Hjemmel til frihedsberøvelsen af klagerne kan derfor ikke findes i politilovens § 9.

Konkret og nærliggende fare for forstyrrelse.

Efter politilovens § 5, stk. 1, har politiet til opgave at afværge fare for forstyrrelse af den offentlige orden samt fare for enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed. Med henblik på at afværge en sådan fare kan politiet efter bestemmelsens stk. 2-4 foretage en række indgreb, herunder frihedsberøvelse, jf. § 5, stk. 3.

Efter politilovens § 8, stk. 1, kan politiet gribe ind over for deltagere i forsamlinger under åben himmel, der giver anledning til fare for betydelig forstyrrelse af den offentlige orden eller fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed. Også i denne situation kan politiet for at afværge en sådan fare foretage en række indgreb, herunder frihedsberøvelse, jf. § 8, stk. 4.

Af Politikommissionens betænkning 1410/2002 side 168 ff. fremgår, at den fare, der skal foreligge, før indgrebsmulighederne kan bringes i anvendelse, skal være "konstateret konkret og nærliggende". Derved skal faren udgøre en reel risiko for forstyrrelse af den offentlige orden eller fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed. Om der foreligger den til et indgreb fornødne fare, afhænger af en konkret vurdering af situationen.

Det bemærkes, at eftersom der er tale om tilfælde, hvor politiet skal afværge en fare, kan indgrebene ikke iværksettes bagudrettet, dvs. når farerisikoen er enten realiseret eller afværget. Eventuelle efterfølgende bagudrettede indgreb må foretages efter strafferetsplejens regler.

Er der tale om en allerede realiseret strafbar gerning, må der således skrides frem efter retsplejelovens regler, så indgreb efter politilovens bestemmelser ikke anvendes på en måde, der bevirker, at de strafprocessuelle betingelser og regler omgås.

Af Politikommissionens betænkning nr. 14 10/2002 side 164 fremgår om indgrebsmuligheder i politilovens § 5 følgende:

“En del af de indgreb, der kan finde sted efter bestemmelsens stk. 2 og 3, f.eks. legemsbesigtigelse, fratagelse af genstande og frihedsberøvelse, kan minde om straffeprocessuelle indgreb. Endvidere indebærer politiets opgaver efter bestemmelsen, at disse indgreb kan foretages med henblik på at forhindre strafbare forhold. Der kan derfor opstå spørgsmål om, hvorvidt hjemlen for et konkret indgreb skal søges i denne bestemmelse eller i retsplejeloven. Vurderingen af dette spørgsmål afhænger i første omgang af formålet med indgrebet. Indgreb efter denne bestemmelse har først og fremmest til formål at afværge fare for de i bestemmelsen nævnte beskyttelsesinteresser, mens indgreb efter retsplejeloven sker med henblik på strafforfølgning.

Indgreb efter stk. 2 og 3 må ikke anvendes på en måde, så de straffeprocessuelle betingelser for legemsindgreb, ransagning, beslaglæggelse og anholdelse omgås” (mine fremhævninger).

Det gøres således gældende, at der i den her omhandlede situation ikke var tale om en konkret og nærliggende faresituation, der kunne begrunde indgreb efter politiloven mod samtlige forsamlingsdeltagere. Allerede derfor er frihedsberøvelsen af klagerne ulovlig.

Krav om individuel vurdering.

Af politilovens § 5, stk. 2 fremgår, at politiet med henblik på at afværge fare som nævnt i stk. 1 kan foretage indgreb over for den eller de personer, der giver anledning til indgrebet.

I det tilfælde, hvor der foreligger en konkret og nærliggende fare for forstyrrelse af den offentlige orden mv., er det således et krav, at netop den person, som indgrebet retter sig mod, giver anledning til fare.

Det gøres gældende, at politiet i forbindelse med iværksættelsen af frihedsberøvelsen ikke som krævet foretog en individuel vurdering af, om den enkelte person udgjorde en sådan fare, der kan begrunde frihedsberøvelse i det konkrete tilfælde.

Det gøres endvidere gældende, at ingen af de enkelte klager har givet anledning til en konkret og nærliggende fare for forstyrrelse af den offentlige orden eller fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed. Også derfor er frihedsberøvelsen af klagerne ulovlig.

Krav om proportionalitet.

Af § 5, stk. 2-4 fremgår som nævnt en række indgreb, som politiet kan foretage over for en eller flere personer i tilfælde af at de giver anledning til en konkret og nærliggende fare for forstyrrelse af den offentlige orden mv.

I bestemmelsens stk. 2 er bl.a. nævnt påbud, visitation og fratagelse af genstande. Bestemmelsens opregning af indgrebsmidler er ikke udtømmende.

Efter § 5, stk. 3, kan politiet, såfremt mindre indgribende midler ikke findes tilstrækkelige, om nødvendigt foretage frihedsberøvelse.

Af Politikommissionens betænkning 1410/2002 side 169 er det om indgrebsmidlerne i politilovens § 5 anført:

"Politiet skal efter bestemmelsen om muligt anvende det mindst indgribende middel i en given situation. Kan en faresituation afværges ved, at politiet udsteder et påbud, er politiet

således afskåret fra at gennemføre en frihedsberøvelse. Vurderingen af, hvilke indgreb der bør iværksættes, vil i øvrigt afhænge af en konkret vurdering af situationen."

Således skal politiet i den konkrete situation foretage en proportionalitetsvurdering. Vurderingen skal foretages dels i forhold til, om indgrebet er proportionalt i forhold til den fare, der ønskes afværget, dels i forhold til, om mindre indgribende midler, som f.eks. at udstedelse et påbud om at forlade området, ville være tilstrækkelige til at afværge faren.

Det gøres gældende, at frihedsberøvelsen af klagerne var uproportional, og at frihedsberøvelsen også derfor var ulovlig.

Frihedsberøvelsens tidsmæssige udstrækning.

I forhold til den subsidiære del af påstand 2 skal det påpeges, at det af politilovens § 5, stk. 3,2. pkt. fremgår, at en frihedsberøvelse skal være så kortvarig og skånsom som mulig. Dette indebærer bl.a., at et indgreb altid skal ophøre, når begrundelsen for indgrebet ikke længere er til stede.

Af Politikommissionens betænkning side 113 fremgår, at "behovet for en (fortsat) frihedsberøvelse dermed som udgangspunkt ophører samtidig med, at den konkrete faresituation er afværget".

Såfremt retten ikke finder, at iværksættelsen af frihedsberøvelsen var ulovlig, gøres gældende, at politiet burde have løsladt klagerne på et tidligere tidspunkt.

Københavns Politi burde hurtigst muligt og løbende have foretaget en vurdering af, hvorvidt de enkelte klagere (fortsat) udgjorde en fare for forstyrrelse af den offentlige orden mv.

Således burde der for det første hurtigt være foretaget en vurdering med henblik på en udskillelse af unødigt frihedsberøvede personer fra eventuelle uromagere. For det andet burde politiet have foretaget den individuelle farevurdering løbende, for derved så tidligt som muligt at løslade personer, der ikke længere udgjorde en fare.

Det gøres gældende, at Københavns Politi ikke har foretaget en sådan løbende vurdering.

Erstatning.

Efter Rigsadvokatens meddelelse nr. 1/2014 ydes der en takstmæssig erstatning på kr. 2.500 for frihedsberøvelser op til 5 timer.

Til støtte for erstatningspåstanden, hvorefter der bør meddeles godtgørelse ud over den takstmæssige, henvises til de omstændigheder, som frihedsberøvelsen foregik under.

Frihedsberøvelsen blev foretaget uden en præcis begrundelse for frihedsberøvelsens iværksættelse, opretholdelse og ophør. Der eksisterede ikke en fare af en sådan karakter eller af et sådant omfang, som der forudsættes efter politilovens bestemmelser herom. Endvidere er det almindelige proportionalitetsprincip krænket, eftersom politiet ikke søgte at anvende mindre indgribende midler som f.eks. et påbud om at forlade stedet.

Herudover foretog politiet ikke en løbende vurdering af, om de enkelte personer kunne løslades, inden politiet slap det samlede følge. Dette førte til, at frihedsberøvelserne blev forlænget unødigt, hvilket må anses for en skærpene omstændighed.

Det må endvidere anses som en skærpende omstændighed, at de frihedsberøvede ikke blev oplyst om årsagen til frihedsberøvelsen og visitationen, samt at de frihedsberøvede ikke blev oplyst om, hvor politiet i forbindelse med turen følget mod Nørrebro mere specifikt ville føre de frihedsberøvede hen.

Yderligere blev klagerne ikke forinden indgrebets iværksættelse advaret eller på anden måde orienteret om det forventede indgreb.

Endvidere må det anses for særligt belastende, at klagerne med massiv politiopdækning og til offentlig skue blev eskorteret gennem byen.

Det gøres gældende, at den ovennævnte unødige og uforholdsmæssige forlængelse af frihedsberøvelserne, den mangelfulde håndtering af elementære processuelle forhold samt den nævnte "offentlige stillen til skue" samlet set udgør så skærpende omstændigheder, at det bør føre til udmåling af godtgørelse ud over de normale takster.

..."

Københavns Politi har til støtte for de nedlagte påstande i processkrift af 17. juni 2015 anført følgende:

"I relation til afvisningspåstanden har Københavns Politi følgende indledende bemærkninger om politiloven og dens anvendelse.

Politoloven

Det følger af politilovens § 5, at politiet har til opgave at afværge fare For forstyrrelse af den offentlige orden samt fare for enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed. I den anledning kan politiet med henblik på at afværge denne fare foretage indgreb over for den eller de personer, der giver anledning til faren, herunder udstede påbud, under visse betingelser besigtige en persons legeme samt undersøge tøj og andre genstande mv., fratage personer genstande og om nødvendigt frihedsberøve den eller dem, der giver anledning til faren.

Opløb

Det følger endvidere af politilovens § 9, at politiet har til opgave at afværge opløb, der indebærer fare for forstyrrelse af den offentlige fred og orden eller fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed.

Ved "opløb" forstås en tilfældig og helt uorganiseret sammenstimlen af mennesker, og at situationen har en tumultarisk/kaotisk karakter på grund af de tilstedeværende, jf. Politiloven med kommentarer af Ib Henriksen, 3. udgave, s. 81.

Det følger ligeledes af bemærkningerne, at de indgreb, som politiet efter politilovens § 9, stk. 2-5, kan foretage overfor forsamlingsdeltagere for at afværge fare, svarer til de indgreb, der kan foretages efter den almindelige bestemmelse om afværgelse af fare for orden og sikkerhed, jf. politilovens § 5, stk. 2-4. Det fremgår endvidere, at bestemmelsens opregning af indgrebsmuligheder ikke er udtømmende.

Af politiloven med kommentarer side 80 fremgår, at der i udtrykket "har til opgave" ikke ligger en pligt til at gribe ind, selvom den offentlige orden trues af et opløb. Det må dog i praksis antages, at politiet, når det drejer sig om et opløb, vil skride ind, for at afværge faren

for dette, ligesom det antages, at der, såfremt opløbet er til fare for sikkerheden, gælder en pligt for politiet til at gribe ind.

Det fremgår endvidere at Politiloven med kommentarer s. 81, at hvor opløb ikke har rod i en forsamling, kan det være vanskeligt at vurdere, hvorvidt der bør gribes ind efter denne bestemmelse (§ 9) eller efter den almindelige ordens- og sikkerhedsbestemmelse i § 5. Indgrebsmulighederne er dog de samme. Det anføres, at der hør levnes politiet en vid margin ved vurdering af, om der foreligger et opløb ved sammenstimlen.

Som udgangspunkt bør opløbsbestemmelsen nok anvendes, hvor en flerhed af personer aktuelt krænker eller dog udgør en overhængende og konkret fare for orden og sikkerhed. Dette er begrundet i kravet om, at situationen skal have en tumultarisk/kaotisk karakter på grund af de tilstedeværende, samt at der efter § 9, stk. 5, kan skrides ind mod menneskemængden som helhed og dermed også overfor personer, der udviser en fredelig adfærd, men som dog må anses som en del af opløbet, idet de har tilsluttet sig dette.

Det følger af politilovens § 9, stk. 5, at "Politiet kan sprede et opløb, hvis de tilstedeværende tre gange i kongens og lovens navn forinden forgæves er opfordret til at spredes. Angribes politiet, kan et opløb spredes, uden at de tilstedeværende forinden er opfordret hertil. Politiet kan anvende magt for at sprede et opløb".

Politiet skal om muligt anvende det mindst indgribende middel i en given situation, hvor der er behov for at afværge fare.

Anbringender:

1.

Til støtte for påstanden om afvisning af sagen gøres det gældende, at der i den konkrete situation den 17. oktober 2014 fra ca. kl. 22.00 i området omkring Amagertorv i København var tale om et opløb, jf. politilovens § 9, herunder at der var tale om en sammenstimlen af ca. 200 personer, der ikke var undergivet nogen ansvarlig ledelse, og hvor situationen havde en tumultarisk/kaotisk karakter. Der var efter Københavns Politis opfattelse tale om en sammenstimlen af mennesker, der ikke havde til formål at give udtryk for/demonstrere en mening eller en holdning.

Det gøres gældende, at der var tale om forstyrrelse af den offentlige fred og orden, ligesom opløbet var til fare for sikkerheden. Der blev flere gange anvendt "grønt laserlys" mod gæsterne på Café Norden ligesom politiet af personer i opløbet gentagende gange blev angrebet med kasteskyts i form af bl.a. fyrværkeri, flasker og fyldte dåser. På baggrund af den betydelige forstyrrelse af den offentlige fred og orden og fare for enkeltpersoner og den offentlige sikkerhed, som opløbet gav anledning til, samt de angreb, der blev rettet mod politiet, forsøgte politiet ca. kl. 00.10 at give opløbsformularen, hvilket affødte et massivt angreb mod politiet med flasker, dåser og fyrværkeri. Det bemærkes, at opløbsformularen blev forsøgt givet, uagtet at politiet blev angrebet og det således jf. politilovens § 9, stk. 5, var muligt at sprede opløbet uden at de tilstedeværende forinden var opfordret hertil.

Det gøres endvidere gældende, at politiet var berettiget til at følge deltagerne ud af byen (optisk følge) i henhold til politilovens § 9, stk. 5, idet politiet i den konkrete situation lidt over midnat den 18. oktober 2014 vurderede, at den mest hensigtsmæssige måde at sprede opløbet på ville være ved anvendelse af optisk følge, som bestod i at følge

menneskemængden væk fra området i indre by med den derved nødvendige anvendelse af magt til følge.

Til støtte herfor skal det anføres, at politiet kan gribe ind overfor farlige optøjer for at bringe de farlige handlinger til ophør eller for at forhindre, at igangværende uroligheder spredes eller kommer ud af kontrol. Henset til opløbets placering i indre by, valgte politiet at anvende en anden form for magt end stav til at sprede opløbet, idet politiet i perioden fra ca. kl. 00.10 til ca. kl. 00.40 omringede og besigtigede opløbsdeltagerne og herefter ca. kl. 00.50 førte dem ud af indre by, jf. § 9, stk. 2, § 9, stk. 2. nr. 2, og § 9, stk. 5.

Det gøres gældende at mængden havde en sådan størrelse og adfærd, at politiet var berettiget til at anvende den fornødne magt også overfor eventuelle passive deltagere.

Det gøres ligeledes gældende, at det var af afgørende betydning for politiets muligheder for at afværge nye forstyrrelser af den offentlige fred og orden og/eller sikkerhed for enkeltpersoner eller den offentlige sikkerhed, at opløbsdeltagerne blev fulgt ud af indre by i optisk følge, for på den måde at sikre, at det samlede opløb, der blev vurderet/anset for at udgøre en fare blev fjernet fra området, da opløbsdeltagerne i modsat fald samlet eller i mindre grupper fortsat ville kunne udgøre en fare for forstyrrelser af den offentlige fred og orden og/eller sikkerhed for enkeltpersoner eller den offentlige sikkerhed.

På den baggrund påstår Københavns Politi sagen afvist, idet der ikke har været tale om en administrativ frihedsberøvelse.

2.

Til støtte for den subsidiære påstand gøres det gældende, at der var tale om et opløb, og at opløbet udgjorde en forstyrrelse af den offentlige fred og orden og en fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed.

Det følger af politilovens § 9, stk. 1, at det er politiets opgave, at afværge opløb, der indebærer fare for forstyrrelse af den offentlige fred og orden eller fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed.

Det fremgår af Politiloven med kommentarer s. 45, at forstyrrelse af den offentlige orden er et dynamisk begreb, som må forstås i lyset af hvad der må anses for almindelig accepteret adfærd i samfundet. Som eksempler på forstyrrelse af den offentlige orden nævnes blandt andet støjende adfærd, slagsmål og uroligheder og situationer, hvor støjen er egnet til at forulempe en flæthed af personer.

Udtrykket enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed beskrives samme sted som fare for borgernes liv, helbred eller ejendom.

I den konkrete situation blev der fra ca. kl. 22.30 udover den højlydte musik og adfærd fra opløbsdeltagerne endvidere gentagne gange kastet med bl.a. flasker, fyrværkeri og fyldte dåser mod politipersonalet, hvilket tillige udgjorde en fare for eventuelle forbipasserende.

På den baggrund gøres det gældende, at urolighederne udgjorde en forstyrrelse af den offentlige fred og orden samt en fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed. Af Politiloven med kommentarer fremgår det på s. 80, at der i de situationer, hvor et opløb er til fare for sikkerheden, må antages at gælde en pligt for politiet til at gribe ind. Den ovenfor

beskrevne adfærd og urolighederne medførte, at politiet også af sikkerhedsmæssige årsager havde en pligt til at gribe ind.

Det gøres gældende, at mindre indgribende midler end frihedsberøvelse ikke var tilstrækkelige til at afværge den igangværende forstyrrelse af den offentlige fred og orden samt fare for enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed, og ej heller var tilstrækkelig til at afværge fare for yderligere forstyrrelser af den offentlige fred og orden samt fare for enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed, jf. politilovens § 9, stk. 3.

Det gøres endvidere gældende, at frihedsberøvelsen har været så kortvarig som mulig. Henset til tidspunktet, antallet af opløbsdeltagere og byens indretning, hvor opløbet var placeret, samt opløbets karakter vurderede politiet, at det for at genetablere ro og orden i området var nødvendigt at fjerne opløbsdeltagerne fra opløbsstedet ved at eskortere dem samlet ud af byen. For at afværge fornyet fare for forstyrrelse af den offentlige orden og sikkerhed, herunder angreb mod politiet, blev opløbsdeltagerne i det omfang det var muligt, i tidsrummet fra ca. kl. 00.10 til ca. kl. 00.40 besigtiget inden de blev fulgt ud af byen ca. kl. 00.50. Opløbsdeltagerne blev ført ud til området ved Fælledvej på Nørrebro, hvilket ud fra en polititaktisk vurdering var det nærmeste egnede sted til at slippe opløbet, hvilket skete ca. kl. 01.45. Der er på den baggrund Københavns Politis opfattelse, at frihedsberøvelsen i den konkrete situation har været så kortvarig som mulig.

Københavns Politi har således i den konkrete situation anvendt den mindst indgribende foranstaltning til at afværge en påbegyndt og efterfølgende fare for forstyrrelse af den offentlige orden og sikkerhed jf. politilovens § 9.

Det gøres endvidere gældende, at der ikke i forbindelse med iværksættelse af indgreb over for et opløb skal foretages en konkret og individuel vurdering af den enkeltes rolle i forstyrrelsen af den offentlige fred og orden eller sikkerhed, men at der kan foretages indgreb overfor samtlige deltagere i opløbet, hvis der foreligger en konkret og nærliggende fare for en ordensforstyrrelse eller for sikkerheden, jf. politiloven med kommentarer s. 82.

Det gøres herudover gældende, at politiet ligeledes kan foretage indgreb overfor mere passive deltagere. Dette støttes af det i politiloven med kommentarer, s. 81, anførte, hvoraf det fremgår, at der efter politilovens § 9, stk. 5, ”... kan skrides ind mod menneskemængden som sådan og dermed også overfor personer, der udviser en fredelig adfærd, men som dog må anses som en del af opløbet, idet de har tilsluttet sig dette”.

Det understøttes endvidere af fortolkningen af det strafferetlige medvirkensbegreb, jf. straffelovens § 23, hvorefter der kan straffes for råd, dåd eller tilskyndelse, herunder passiv medvirken, hvis der i den konkrete situation har været tale om en fælles forståelse af at forbrydelsen skulle begås.

I forhold til den konkrete situation må det lægges til grund, at politiets langvarige, massive og synlige tilstedeværelse i området omkring Amagertorv samt flere af opløbsdeltagernes anvendelse af kasteskyts, herunder antændt fyrværkeri, må føre til, at en person, der på det tidspunkt befandt sig i området omkring Amagertorv, ikke kan have været i tvivl om, at menneskemængden udgjorde en forstyrrelse af den offentlige fred og orden og fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed. Ved at forblive i området og være placeret umiddelbart i nærhed af mere højlydte og aktive deltagere i opløbet, må de pågældende anses

for at være en del af opløbet og have tilsluttet sig forstyrrelsen af den offentlige fred og orden og fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed.

Det gøres i den forbindelse gældende, at måtte der være frihedsberøvede personer, der ikke direkte, eller ved råd, dåd eller tilskyndelse, kan anses for at have været medvirkende til en forstyrrelse af den offentlige fred og orden og fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed, må disse ved at opholde sig i området have anset det som en påregnelig følge, at de ville kunne blive udsat for indgreb af politiet, herunder frihedsberøvelse, og have forholdt sig accepterende hertil (egen skyld).

Det gøres endvidere gældende, at måtte der, udover de ovenfor nævnte, være frihedsberøvede personer, der ligeledes ikke direkte, eller ved råd, dåd eller tilskyndelse, kan anses for at have været medvirkende til en forstyrrelse af den offentlige fred og orden og fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed, er der for disse vedkommende alene tale om et begrænset antal i forhold til det samlede opløb (bifangst), hvilket ikke i den konkrete situation kan lægges Københavns Politi til last.

På den baggrund påstår Københavns Politi frifindelse, idet der er tale om en lovlig frihedsberøvelse.
..."

Parterne har i det væsentligste procederet i overensstemmelse hermed.

Rettens begrundelse og resultat

Det er efter de af klagerne, der har afgivet forklaring i retten og efter de afgivne skriftlige erklæringer ubestridt, at klagerne - med undtagelse af ... og ... - var til stede om aftenen på Amagertorv og/eller under det efterfølgende optiske følge frem til Blågårdsgade.

Efter handlingsforløbsrapporten og forklaringerne fra vicepolitinspektør Jens Jespersen og kriminalkommissær Henrik Svejstrup lægger retten til grund, at Københavns Politi på baggrund af et opslag på Facebook om en fest på et ukendt sted, der senere blev oplyst at være Amagertorv, sendte styrker til Amagertorv, og at Henrik Svejstrup (Delta 11-01) kom til stede kl. 21.43. Klokkeren 22.03 var der samlet 30 personer ved Storkepringvandet, og kl. 22.09 fik Henrik Svejstrup kontakt til en person ved navn X, der ville fungere som kontaktperson for de forsamlede. Klokkeren 22.19 forsøgte politiet, hvilket er bekræftet af Henrik Svejstrup, forgæves at få de forsamlede til at afholde arrangementet et andet sted. Henrik Svejstrup har forklaret, at politiet af X blev meddelt, at hvis politiet forsøgte at flytte de forsamlede, kunne de ikke stå inde for konsekvenserne. Henrik Svejstrup fik oplyst, at politiet burde have Hyskenstræde-episoden in mente. Der kom flere og flere, der tilsluttede sig forsamlingen.

Efter handlingsforløbsrapporten kastedes klokken 22.34 det første kanonslag mod politiet, og kl. 22.48 blev ligeledes kastet et kanonslag mod politiet og "skudt" med grøn laser mod cafégæster. Klokkeren 22.56 og 22.59 blev kastet henholdsvis nødblus og nødblus samt kanonslag mod politiet, tilsvarende kl. 23.01. Klokkeren 23.20 blev kastet en flaske mod politiet. Klokkeren 23.33 og kl. 23.35 meldtes om grafitti på Illum og Louis Vuitton. Klokkeren 23.39 kastede to maskerede personer to nødblus mod politiet. I tidsrummet fra kl. 23.46 til kl. 00.10 blev der kastet flere kanonslag og glas/flasker mod politiet. Politikommissær Henrik Svejstrup har forklaret, at han i megafon påbød de forsamlede at ophøre med at kaste mod

politiet. Klokken 00.10 forsøgte politikommisær Amir Rashid at give opløbsformularen, hvilket ifølge hans og kriminalkommisær Henrik Svejstrups forklaringer resulterede i meget høje råb og yderligere kast mod politiet.

Retten finder på baggrund af ovenstående, at forsamlingen på Amagertorv har haft karakter af et opløb, jf. politilovens § 9, navnlig henset til hemmeligholdelsen af stedet for festen indtil kort tid før starten, fraværet af ansvarlige for forsamlingen og tilstrømningen af deltagere, sammenholdt med at forsamlingen ikke efterkom politiets anvisning om at ophøre med at kaste mod politiet. Den omstændighed, at politiet som anført neden for først omkring midnat indledte indgrebet, kan ikke føre til, at forsamlingen ikke kan anses for at være et opløb.

Efter handlingsforløbsrapporten og forklaringerne fra politikommisær Amir Rashid og politikommisær Henrik Svejstrup lægger retten endvidere til grund, at politiet efter forsøget på at give opløbsformularen kl. 00.10 begyndte at presse de forsamlede op ad Østergade imod en etableret sluse. Efter forklaringerne fra blandt andre klagerne ..., B og samt politikommisær Henrik Svejstrup lægges det til grund, at de forsamlede efter en mere overfladisk visitation herefter blev lukket igennem slusen ind i et aflukket område - en "firkant"- etableret af politiet. Efter forklaringerne lægger retten til grund, at det ikke var muligt at forlade det aflukkede område. Efter handlingsforløbsrapporten og forklaringen fra politikommisær Amir Rashid lægger retten til grund, at politiet kl. 00.41 forsøgte at anholde en person i det lukkede område, men at dette blev opgivet på grund af de forsamledes massive modstand. Klokken 00.53 iværksattes optisk følge af gruppen, efter at gruppen havde fået påbud om ikke at kaste mod politiet og at lade sig føre mod Nørrebro. Efter forklaringer fra flere af klagerne samt fra vicepolitiinspektør Jens Jespersen lægger retten til grund, at det ikke var muligt at forlade det optiske følge undervejs til Nørrebro, og at et forsøg på at slippe følget på Gothersgade ifølge kriminalkommisær Henrik Svejstrup blev opgivet på grund af ballade fra mindre grupper. Klokken 01.43 blev der åbnet for det optiske følge ved Blågårdsgade.

Retten finder, at opholdet i det aflukkede område efter slusen - "firkanten" - var en frihedsberøvelse af de forsamlede, jf. herved politilovens § 9, stk. 3, ligesom det efterfølgende optiske følge ligeledes var en frihedsberøvelse. Retten lægger herved afgørende vægt på de samstemmende forklaringer om, at det ikke var muligt at forlade "firkanten" efter slusen eller det efterfølgende optiske følge, ligesom retten har lagt vægt på den tidsmæssige udstrækning. Klagerens anmodning om prøvelse afvises derfor ikke.

På baggrund af forsamlingens adfærd forud for forsøget på at give opløbsformularen, herunder afvisningen af at flytte arrangementet, henvisningen til Hyskenstræde-episoden, reaktionen i forbindelse med forsøget på at give denne, og oplysningerne om hærværk i form af grafitti, finder retten, at der har været en konkret og nærliggende fare for forstyrrelse af den offentlige orden. Henset til at de forsamlede ikke efterkom anvisningen om at flytte arrangementet til et andet sted og reaktionen i forbindelse med politikommisær Amir Rashids forsøg på at give opløbsformularen, findes anvendelse af mindre indgribende midler end frihedsberøvelse ikke at have været mulig. Idet politiet undervejs mod Nørrebro ved Gothersgade forsøgte at slippe det optiske følge men måtte opgive dette, er der ikke grundlag for at anse indgrebet opretholdt længere end nødvendigt.

Det må efter en samlet vurdering af det passerende på Amagertorv ved flere lejligheder have stået klagerne klart, at de skulle forlade området. Det bemærkes i den forbindelse at politikommisær Amir Rashid har forklaret, at en del af de forsamlede gik, da politiet

begyndte at stille op. Det må lægges til grund, at der blev kastet med romerlys, glas/flasker eller kanonslag mod politiet fra personer inde i mængden. På den baggrund findes den omstændighed, at der ikke er sket præcis identifikation af de personer, der kastede, ikke at kunne føre til, at politiets frihedsberøvelse ikke kan anses for at have været rettet mod de personer, der gav anledning til faren for forstyrrelsen af den offentlige orden.

... og ... har ikke godtgjort, at de var til stede på Amagertorv og under det efterfølgende optiske følge. Det er dermed ikke godtgjort, at de pågældende har været frihedsberøvet, hvorfor deres klager afvises.

Retten finder herefter, at den skete frihedsberøvelse af de øvrige klagere var lovlig.

Thi kendes for ret:

... og ... klager afvises.

Frihedsberøvelsen af A m.fl. 17. og 18. oktober 2014 i tidsrummet fra ca. kl. 00.10 til 01.45 var lovlig.

Ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til modparten eller til statskassen.